



Centrum Studiów Zaawansowanych Politechniki Warszawskiej

Pl. Politechniki 1, 00-661 Warszawa, tel./fax +48 22 234 6003 (6002), www.csz.pw.edu.pl



Uczelniana Oferta Studiów Zaawansowanych SYLABUS 2018/2019	
Nazwa przedmiotu	Czy mogliśmy zrobić coś innego, niż uczyniliśmy? Analityczne wprowadzenie do filozoficznego sporu o wolność, determinizm i realność przyszłości + (CMZCINU)
Liczba punktów ECTS	Proponowana liczba punktów: 2 ECTS

Osoby prowadzące	Tytuł naukowy	Imię i nazwisko	Katedra / Instytut/ Centrum/ Inne
	dr hab.	Adrian Kuźniar	Zakład Filozofii Nauki/Instytut Filozofii/Uniwersytet Warszawski
Osoba odpowiedzialna za przedmiot	jw.	jw.	jw.

Semestr studiów	Zimowy 2018
Typ przedmiotu (możliwości wyboru) obowiązkowy O fakultatywny F	F
Wymagania wstępne 4	Wykład dla osób zainteresowanych analitycznym i korzystającym z dorobku nauk przyrodniczych podejściem do tradycyjnych, istotnych światopoglądowo problemów filozoficznych. Nie wymaga się wcześniejszego zaliczenia jakichkolwiek zajęć z filozofii. Wskazane zamiłowanie i zdolność do abstrakcyjnego sposobu myślenia.
Poziom przedmiotu Podstawowy P Średniozaawansowany Ś Zaawansowany Z	P
Charakter zajęć, liczba godzin w semestrze, liczba godzin w tygodniu. 1) podać rodzaj prowadzonych zajęć dla danego przedmiotu: wykłady (W); ćwiczenia (Ć); laboratorium (L); projekt (P) 2) podać liczbę godzin w tygodniu np. W - 2; Ć - 2; L - 3; P - 0	1) W 2) W - 2 3) W - 15

3) podać liczbę godzin w semestrze np. W - 30; Ć - 30; L - 45; P - 0	
Sugerowana liczba godzin pracy własnej	35 godzin (15 godz. praca samodzielna + 20 godz. przygotowanie pracy zaliczeniowej)
Całkowita liczba godzin:	50 godzin
Aspekty międzynarodowe (jeśli są)	
Język wykładowy	polski
Cel przedmiotu	Student rozumie subtelności współczesnych dyskusji dotyczących istnienia i natury wolnej woli, wolności działania i odpowiedzialności moralnej. Potrafi przytoczyć argumentację na rzecz tezy o niezależności problemu istnienia wolności od zagadnienia prawdziwości dualizmu kartezjańskiego, deterministycznej struktury świata fizycznego i twierdzenia o istnieniu zdarzeń przyszłych.
Treść przedmiotu	
<p>Pierwsza część wykładu będzie miała charakter przygotowawczy. Wprowadzony zostanie aparat światów możliwych, omówione zostaną jego rozmaite interpretacje ontologiczne oraz zastosowania w dziedzinie eksplikacji znaczenia wyrażen modalnych, w szczególności okresów kontrfaktycznych. Następnie – na tle sporu o realność i obiektywność czasu – słuchacze zapoznają się z blokową koncepcją rzeczywistości. Na zakończenie części przygotowawczej zarysowane zostaną definicje zasady przyczynowości, doktryny determinizmu logicznego, determinizmu fizycznego i fatalizmu.</p> <p>Kolejne części wykładu będą poruszały tematy zasadnicze dla jego warstwy merytorycznej i będą ogniskowały się wokół dyskusji kompatybilistów z antykompatybilistami o możliwość istnienia wolnej woli i odpowiedzialności moralnej w świecie determinizmu fizycznego (pierwsi uznają taką możliwość, drudzy zaś jej przeczą). Słuchacze zaznajomią się zarówno z klasycznymi argumentami G. W. Leibniza i D. Hume'a na rzecz tezy kompatybilistycznej, jak i ze współczesną odsłoną wspomnianej dyskusji, obejmującą wybrane argumenty m.in. M. Schlicka, H. Frankfurta, P. van Inwagena, D. Lewisa, D. Dennetta i R. Kane'a.</p> <p>W ostatniej części wykładu rozważymy pytanie o to, czy z twierdzenia o realności zdarzeń przyszłych wynika twierdzenie, zgodnie z którym musimy uczynić to, co w przyszłości uczynimy. Zastanowimy się również, czy prawdziwość w teraźniejszości sądów dotyczących zdarzeń przyszłych wymaga istnienia w teraźniejszości zdarzeń, które wspomniane sądy czynią prawdziwymi. W końcu zastanowimy się nad tym, czy, a jeśli tak, to w jakim sensie istnienie wolnej woli w świecie determinizmu logicznego wymagałoby zachowania wpływu na przeszłość.</p>	
Spis zalecanych lektur	
LP.	Autor, Tytuł, Wydawnictwo,
1.	John Earman, <i>A Primer on Determinism</i> , D. Reidel Publishing Company, Dordrecht 1986, Ch. II, „Defining Determinism”, s. 4-22.
2.	Paul Horwich, <i>Asymmetries in Time. Problems in the Philosophy of Science</i> , The MIT Press, Cambridge, Mass.-London 1987, Ch. 2, „Direction”.
3.	Christopher Taylor, Daniel C. Dennett, <i>Who's Afraid of Determinism? Rethinking Causes and Possibilities</i> , w: R. Kane (ed.), <i>The Oxford Handbook of Free Will</i> , Oxford University Press, Oxford – New York 2002, s. 257-277.

4.	Jan Łukasiewicz, <i>O determinizmie</i> , w: J.J. Jadacki, T. Bigaj, A. Lissowska (red.), <i>Co istnieje? Antologia tekstów ontologicznych z komentarzami</i> , Petit, Warszawa 1996, s. t. II, s. 152-164.
5.	David Hume, <i>Badania dotyczące rozumu ludzkiego</i> , Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1977, rozdz. VIII, „O wolności i konieczności”, s. 97-124.
6.	Harry Frankfurt, <i>Wolność woli i pojęcie osoby</i> , w: <i>Filozofia moralności. Postanowienie i odpowiedzialność moralna</i> , J. Hołówka (red.), Wydawnictwo „Spacja”: Fundacja „Aletheia”, Warszawa 1997, s. 21-39.
7.	Harry Frankfurt, <i>Alternatywne możliwości i odpowiedzialność moralna</i> , w: <i>Filozofia moralności. Postanowienie i odpowiedzialność moralna</i> , J. Hołówka (red.), Wydawnictwo „Spacja”: Fundacja „Aletheia”, Warszawa 1997, s. 163-174.
8.	Daniel C. Dennett, <i>Elbow Room: The Varieties of Free Will Worth Wanting</i> , The MIT Press, 1984.
9.	Adrian Kuźniar, „W cieniu fatalizmu: problem wolności i odpowiedzialności w ramach systemu metafizycznego G. W. Leibniza”, <i>Przegląd Filozoficzny – Nowa Seria</i> , tom 25, nr 4 (100)/2016, s. 355-370.

Metody oceny (ocena, egz. pisemny, egz. ustny, projekt)	Podstawą oceny jest uczestnictwo w wykładzie. 1. Dozwolone są 2 nieobecności: osoba, która przekroczy ten limit będzie zobowiązana do przygotowania sprawozdania ze wskazanej przez prowadzącego lektury. 2. 2 nieobecności dają ocenę dostateczną (3,0) z zajęć, 1 nieobecność – dobrą (4,0). Aby otrzymać ocenę lepszą niż dobra (4,0), należy napisać na zadowalającym poziomie kolokwium z wykładów lub pracę zaliczeniową dotyczącą problematyki zajęć.
--------------------------------------------------------------------------	----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Uwagi dodatkowe	Zajęcia odbędą się, jeżeli zapisze się co najmniej 20 osób. Jako jedyną formą zaliczenia przedmiotu są oceny.
------------------------	---------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Tabela 1. Efekty kształcenia

Numer (symbol)	Efekty kształcenia słuchacza, który zaliczył przedmiot, potrafi	Sposób weryfikacji osiągnięcia efektu
	WIEDZA	
CMZCINU_ W1	Ma uporządkowaną wiedzę z zakresu współczesnej wersji filozoficznego sporu o wolną wolę i odpowiedzialność moralną	Kolokwium, praca zaliczeniowa
CMZCINU_ W2	Ma uporządkowaną wiedzę w zakresie definicji koncepcji determinizmu fizycznego, determinizmu logicznego, zasady przyczynowości i doktryny fatalizmu	Kolokwium, praca zaliczeniowa
CMZCINU_ W3	Ma uporządkowaną wiedzę z zakresu zagadnienia dotyczącego realności przyszłości i blokowej koncepcji rzeczywistości	Kolokwium, praca zaliczeniowa
CMZCINU_ W4	Ma uporządkowaną wiedzę w zakresie zagadnień dotyczących analizy wyrażenia modalnych w terminach światów możliwych	Kolokwium, praca zaliczeniowa

Numer (symbol)	Efekty kształcenia słuchacza, który zaliczył przedmiot, potrafi	Sposób weryfikacji osiągnięcia efektu
UMIEJĘTNOŚCI		
CMZCINU_U1	Potrafi przedstawić argumentację na rzecz stanowiska kompatybilistycznego w dziedzinie sporu o wolną wolę i odpowiedzialność moralną	Kolokwium, praca zaliczeniowa
CMZCINU_U2	Potrafi wykazać, iż stanowisko determinizmu logicznego nie pociąga za sobą tezy o nieistnieniu wolnej woli	Kolokwium, praca zaliczeniowa
CMZCINU_U3	Potrafi stwierdzić, czy określona koncepcja rzeczywistości jest deterministyczna czy indeterministyczna	Kolokwium, praca zaliczeniowa
CMZCINU_U4	Potrafi analizować w terminach światów możliwych proste zdania zawierające wyrażenia modalne	Kolokwium, praca zaliczeniowa
KOMPETENCJE		
CMZCINU_K1	Rozumie, iż tradycyjne i światopoglądowo interesujące problemy filozoficzne mogą być rozważane z zachowaniem logicznego rygoru i z wykorzystaniem metod analitycznych.	Kolokwium, praca zaliczeniowa
CMZCINU_K2	Rozumie konieczność dalszego samokształcenia i docenia wagę zagadnień filozoficznych dla własnego rozwoju intelektualnego	Obserwacja na zajęciach, praca zaliczeniowa.